

2023

гуманитарные науки
естественные науки
технические науки

МУҒАЛЛИМ ҲАМ ЎЗЛИКСИЗ БИЛИМЛЕНДИРИЎ

Илимий-методикалық журнал № 1

МУАЛЛИМ ХАМ ҮЗЛИКСИЗ БИЛИМЛЕНДИРИҲ

Илимий-методикалық журнал

2023

1-сан

*Ўзбекистан Республикасы Министрлер Кабинети жанындагы
Жоғарғы Аттестация Комиссиясы Президиумының
25.10.2007 жыл (№138) қарары менен дизимге алынды*

*Қарақалпақстан Баспа сөз хам хабар агентлиги тәрәпинен
2007-жылы 14-февральдан дизимге алынды.
№01-044-санлы ғуўалық берилген.*

Нөкис

Шөлкемлестіріушілер:

*Қарақалтақстан Республикасы Халық билимлендириу Министрлиги,
ӨЗПІИИ Қарақалтақстан филиалы*

Редактор:

А. Тилегенов

Редколлегия ағзалары:

Мақсет АЙЫМБЕТОВ

Нағмет АЙЫМБЕТОВ

Байрамбай ОТЕМУРАТОВ

Кеңесбай АЛЛАМБЕРГЕНОВ

Алишер АЛЛАМУРАТОВ

Дилшодхўжа АЙТБАЕВ

Тўлқин АЛЛАЁРОВ

Умида БАҲАДИРОВА

Фархад БАБАШЕВ

Асқар ДЖУМАШЕВ

Гүлнара ЖУМАШЕВА

Мырзамурат ЖУМАМУРАТОВ

Умида ИБРАГИМОВА

Меруерт ПАЗЫЛОВА

Асқарбай НИЯЗОВ

Сабит НУРЖАНОВ

Уролбой МИРСАНОВ

Бахтиёр РАХИМОВ

Арзы ПАЗЫЛОВ

Барлықбай ПРЕНОВ

Қаххор ТУРСУНОВ

Тажибай УТЕБАЕВ

Амангелди КАМАЛОВ

Ризамат ШОДИЕВ

Зафар ЧОРШАНБИЕВ

Дўстназар ХИММАТАЛИЕВ

Гулрухсор ЭРГАШЕВА

МАЗМУНЫ

ТИЛ ҲАМ ЭДЕБИЯТ

Курганов А. М. Инглиз ва ўзбек тиллари ҳарбий терминларининг лингвوماданий бирликларда ифодаланиши	6
Маллаева О. М. Умумий ўрта таълим мактаб инглиз тили ўқитувчиларининг индивидуал касбий ривожланиш траекторияси масалалари	18
Рузметова Н. В. Роль и значение английского языка в профессиональной ориентации будущих правоведов	24

ПЕДАГОГИКА, ПСИХОЛОГИЯ

Bazarbaeva M. A. Baslawish klaslarda oqiw-tárbiyalıq jumislar processinde informacion-kommunikaciya texnologiyalarinan paydalanıw	32
Хаджибеков С. Н. Таълим кластери субъектлари интеграциясини лойиҳалаш механизми	37
Убайдова В. Э. Ўзбекистонда экспортбоп енгил саноат маҳсулотларини ишлаб чиқаришда Нақибандия таълимоти қўллашда суҳбат методидан фойдаланиш	41
Хаджибеков С. Н. Педагогик таъриба-синов ишларининг сифат ва самарадорлиги	47
Qurbonova Z. M. Talabalarning ma'naviy-axloqiy tarbiyasi tizimini takomillashtirishda mahmud az-zamaxshariy ta'limotidan foydalanish	51
Turgunova A. T. Avlodlararo munosabatlar tizimida gerontopedagogika	59
Salieva P. A. Malaka oshirish tizimida boshlang'ich sinf o'qituvchisining kasbiy kompetentligini takomillashtirishda rivojlantiruvchi ta'lim o'rni	67
Jumanov A. A. Talabalarni kasbiy faoliyatga tayyorlash holati va muammolari	72
Ergashev B. B., Mirsaidov I. T. Professional ta'lim muassasasi o'quvchilarining axborotlar bilan ishlash kompetensiyasini rivojlantirishning nazariy asoslari	77
Файзуллаев Р. Х., Сайфиева Ю. Ў. Олий таълим муассасалари талабалари фанлардан мустақил билим олиш, фикрлаш, кўникма ва малакаларини шакллантириш	85
Чориев Р., Баратов М. Касб таълими мутахассисларини дуал тизими асосида касбий фаолиятга тайёрлаш	91
Эргашева Г. Р. Мутахассиснинг касбий мослашишига таъсир кўрсатувчи омиллар	97
Ходжанов А. Р. Талабаларни тарбиялашда педагогик фаолиятга қўйиладиган замонавий талаблар	102
Ярова С. Б. Талабаларнинг ижтимоий компетентлигини такомиллаштиришнинг назарий асослари	111
Очилов А. Х. Таълим инновацияси	118
Болиев У. И. Олий ўқув юртида талабаларни мусиқа таълими воситасида маънавий-ахлоқий тарбиялашга қўйиладиган талаблар	122
Shodiyev H. R. Umumiy o'rta ta'lim maktablarida geografiya fanini raqamli texnologiyalardan foydalanib o'qitishda xorijiy tajribalardan foydalanish	126
Элмурзаева Н. Х. Интеграциялашган таълимнинг асосий вазифаси	132
Ahadov M. Sh. Kimyoda ekstern ta'limni joriy etish metodikasi	136
Samiyeva Sh. X. Oliy ta'lim tizimida kreativ yondashuv asosida tadqiqotchilarning fikrlash tipologiyasini rivojlantirish	143
Fayzullaev R. X. Inklyuziv ta'lim maqsad va vazifalarini oshirishda resurs pedagogning o'rni va roli	154
Muqumova D. I. Ta'lim jarayonidagi pedagogik ixtiloflar, ularning sabablari va bartaraf etish choralari	160
Исмаилова З. К. Бўлажак профессионал таълим ўқитувчиларининг мобилилик қобилиятини ривожлантириш	168

Мустафоева Д. А., Маматалиева М. И. Инновацион таълим жараёнларини таъкиллаштиришнинг касбий-ижтимоий зарурати	178
Садикова Ф. М. Компетенциявий ёндашув асосида талабалар мустақил ишини таъкил этиш	183
Жўраева Г. А. Профессиянал таълим йўналиши ўқувчи-талабаларида касбий компетенцияларни ривожлантириш	189
Мусаева Г. У. Ёшларни касбий фаолиятга йўналтириш самарадорлигини таъминлаш	195
Olimova D. M. O'quvchilarni milliy kashtachilik asosida estetik tarbiyalashni takomillashtirish texnologiyasi metodik muammo sifatida	200
Abduxamidov S. M. Ta'lim metodlari haqida umumiy ma'lumot	207
Abduxamidov S. M. Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida tasviriy san'at darslarining mazmun va mohiyati	210
Allayorova S. B. Ta'lim samaradorligini oshirishda integratsiya sharoitining didaktik imkoniyatlari	213
Allayorova S. B. Ta'lim klasterida pedagogik innovatsiyalar tushunchasi	219
Jamolddinova S. N. O'qituvchining konfliktologik tayyorgarligining kasbiy faoliyatidagi ahamiyati	224
Jamoldinova S. N. Kommunikativ qobiliyat - ta'lim-tarbiya jarayonidagi konfliktlarni bartaraf etish manbai sifatida	229
Элмурзаева Н. Х., Саидов З. Х., Абдуллаева М. Х., Маруфхонова С. У. Таълим тизимининг инновациялар жараёнлари	236
Мустафоева Д. Факторы развития компетентности персонала профессиональных образовательных учреждений	242
Элмурзаева Н. Х., Саидов З. Х., Абдуллаева М. Х., Маруфхонова С. У. Методика стратегического планирования	248
Шахмурова Г. А., Халитова Р. А. Формирование генетической грамотности у студентов биологического направления	253
Элмурзаева Н. Х. Профессиональное саморазвитие педагога	
Zaripova D. A. Training students on the basis of smart technologies in the development of innovation activities	262
Khamrayeva G. R. Model of development of education quality assessment skills of vocational education students	270

МИЛЛИЙ ИДЕЯ ҲАМ РУЎХИЙЛИК ТИЙКАРЛАРИ, ТАРИЙХ, ФИЛОСОФИЯ

Норинов Ф. Қ. Геология фанининг тарихийлик нуқтаи назаридан тавсифий таҳлили	278
---	-----

ФИЗИКА, МАТЕМАТИКА, ИНФОРМАТИКА

Jumamuratov A. J., Kalilaev F. K. Mekteplerde elementar bóleksheler fizikasi bólimin oqitwidi jetilistiriw jolları (Mektep fizika páni muğallimlerine metodikalıq járdem)	286
Джумабаев К. Н. Умумий ўрта таълим мактабларида python дастурлаш тилини ўқитиш муаммолари	293
Бекнозарова З. Ф. Физика фанини ўқитишда кейс технологиясини таъкил этиш	299
Бекнозарова З. Ф. Олий таълимда физика фани амалиёт дарсларини педагогик технологиялар асосида олиб бориш	305
Мавлонов Р. А. Қурилиш йўналишлари талабаларига чизма геометрия фанини ўқитишда компетентли ёндашув	309
Djumaev M. Matematika o'qitishda milliy o'quv dasurining uzviyligi va uzluksizligining o'ziga xos xususiyatlari	314

ТАЪЛИМ ТИЗИМИНИНГ ИННОВАЦИЯЛАР ЖАРАЁНЛАРИ

Элмурзаева Н. Х.

*Чирчиқ давлат педагогика университети
“Педагогика” кафедраси п.ф.ф.д., доценти*

Саидов З. Х.

ЧОТҚМБЮ ўқитувчиси

Абдуллаева М. Х.

“Педагогика” кафедраси магистри

Маруфхонова С. У.

“Педагогика” кафедраси магистри

Таянч сўзлар: таълим-тарбия соҳаси, инновацион жараён, умумий кетма-кетлик, мақсад вазифалари, унинг ижтимоий аҳамияти.

Ключевые слова: сфера образования, инновационный процесс, общая последовательность, целевые задачи, его социальная значимость.

Key words: sphere of education, innovation process, general sequence, targets, its social significance.

Мустақилликнинг чорак асри давомида бизда туб моҳияти билан бутунлай бошқа, авваломбор, ўз таълим-тарбия моделини яратган, қолаверса, жаҳоннинг энг илғор педагогик тажрибаларидан андоза олаётган мактаблар тизими шаклланди, яъни бугунги мактаб кечаги мактаб эмас. Таълим жараёнида инновацион технологиялар барча соҳалар қатори дадил кириб келяпти. Давлат дастурида янги умумтаълим мактаблари биноларини қуриш, бир қанча мактабларнинг мавжуд биноларини реконструкция қилиш ва таъмирлаш билан бирга уларни замонавий ўқув мебеллари, ўқув-лаборатория жиҳозлари ва бошқа замонавий жиҳозлар билан таъминлаш кўзда тутилган. Шунингдек, кўплаб умумтаълим мактаблари интерактив электрон доскалар ва бошқа замонавий воситалар билан таъминланмоқда. Бу ўқитувчилар зиммасига янгидан-янги вазифаларни юклаши табиий. Таълим соҳасидаги инновацион жараёнларни жорий этиш билан боғлиқ бўлган бутун тизимни қайта яратиш, сўнгра таълим соҳасидаги ушбу инновацион жараёнларнинг ўзига хос хусусиятларини тақдим этиш керак. Умумий тизимни тиклаган ҳолда, бизнинг фикримизча, “инновация” ата-

масининг жорий этилишининг қисқача тарихидан бошлаш мақсадга мувофиқдир.

Дастлаб, янги ва ижтимоий аҳамиятга эга бўлган нарс сифатида кенг тушунилган «инновация» атамаси ўтган асрнинг ўрталарида маданиятшунослик ва тилшунослик бўйича тадқиқотларни тавсифлашда пайдо бўлди. У бир маданий ҳудуддан бошқа бир ҳодисанинг маданий анъаналарда ётган ҳолда эмас, балки мавжуд маданиятда у ёки бу шаклда ўзлаштирилган маданий лингвистик янгилик сифатида намоён бўладиган вазиятни кўриб чиқиш учун киритилган. Бу ривожланишининг табиий механизми сифатида талқин қилинган маданият. “Инновация” атамасининг маъноси ҳали ҳам қатор фанларда, масалан, этнографияда сақланиб қолган.

XX аср бошларидаёқ И. Шумпетер ўзининг макроиктисодий таҳлилида бу атамани қўллаган бўлиб, йирик ютуқлар – технологиядаги ихтиролар ва янги маҳсулотлар ишлаб чиқаришни (радикал инновациялар деб аталади) иктисодий ўсишни рағбатлантирувчи омил сифатида кўриб чиқди. Шумпетер асосий вазифани - капиталистик иктисодиётнинг жараён табиатини енгиб ўтадиган инновацион ташаббусларни доимий равишда қўллаб-қувватлашни белгилаб берди. Шумпетернинг бу ғоялари аста-секин бозорда фаолият юритувчи фирмаларнинг бутун сиёсатида устувор аҳамиятга эга бўлди ва давлат томонидан ҳам фаол қўллаб-қувватлана бошлади.

Ривожланган мамлакатлар давлатлари нафақат бу сиёсатни қўллаб-қувватлабгина қолмай, балки уни махсус солиқни тартибга солиш, кичик инновацион бизнесни қўллаб-қувватлаш, махсус ташқи иктисодий фаолият ва ҳоказолар орқали сезиларли даражада кенгайтирдилар. Шундай қилиб, инновацион сиёсат макроиктисодиёт ва геосиёсатнинг таянч омилига айланди.

Жамиятда инновацион жараёнлардан фойдаланиш имкониятларига қизиқишнинг ортиши ва хабардорликнинг ортиши 20-асрнинг бошидан бошлаб махсус билим соҳаси - инновациялар ҳақидаги махсус фан сифатида шакллана бошлашига олиб келди. Моддий ишлаб чиқариш соҳасидаги техник янгиликларнинг қонуниятлари ўрганила бошланди (В.Зесаба, А.А. Толер ва бошқалар).

Инновациялар турли фирмаларнинг ушбу янги хизматлар ва ғояларни ишлаб чиқиш ва амалга оширишга бўлган эҳтиёжининг ортиб бораётганининг акси сифатида пайдо бўлди. 1930-йиллардан бошлаб Америка Қўшма Штатларида «фирманинг инновацион сиёсати», «инновацион жараён» каби атамалар ишлатилган. Дастлаб инновациялар илмий-техника-

вий янгиликларни яратиш ва тарқатишнинг иқтисодий ва ижтимоий қонуниятлари билан қизиққан бўлса, унда янги билим соҳаси манфаатлари турли хил ижтимоий инновацияларга, биринчи навбатда ташкилот ва корхоналардаги инновацияларга тарқалди (бошқарув тузилмаси ўзгаришлари, қарорлар қабул қилишнинг янги усуллари), янги фаолият турларини ишлаб чиқиш ва бошқалар.

1960-1970-йилларда Ғарбда фирмалар ва бошқа ташкилотлар томонидан амалга оширилган инновацияларнинг кўплаб эмпирик тадқиқотлари ўтказилди. Аммо маълум инновацион ўзгаришларнинг сифат хусусиятларини муҳокама қилганда, бу ўзгаришларни фақат иқтисодий назариялар доирасида аниқлашнинг иложи йўқлиги аён бўлади, чунки улар жамият ҳаётининг барча соҳаларига сезиларли таъсир кўрсатади.

Асосий жиҳатдан янги ёндашув зарурлиги тўғрисида фараз пайдо бўлди, унда инновацион муаммоларни таҳлил қилиш нафақат фан ва технология соҳасидаги, балки менежмент, таълим соҳаларида ҳам инновацион ютуқлардан фойдаланишни ўз ичига олади. Бир гуруҳ олимлар бутун инновацион жараёни таҳлил қилиш ва ҳар томонлама ўрганиш имконини берадиган тизимли-фаоллик ёндашувининг асосларини яратиш бўйича катта ишларни бошладилар. Назарий ва услубий даражада ўша йиллардаги ишлар Сазонова, Г.П. Шchedровитский, Э.Г. Юдин ва бошқаларнинг монографиялари ва мақолаларида инновацион ютуқлар тўлиқ акс эттирилган. Иқтисод ва таълим-тарбия соҳасида фанлараро билим соҳаси сифатида фундаментал шакллана бошлади. Етмишинчи йилларга келиб инновация фан сифатида мураккаб ва тармоқланган билим соҳаси сифатида шакллана бошлаган.

Тахминан 1950-йилларнинг охирида Ғарбда, фақат сўнгги йиллар ичида мамлакатимиз таълим тизимида инновацион жараёнлари олимларнинг махсус тадқиқот предмети сифатида майдонга чиқди. Ушбу тадқиқотларнинг бориши ва натижаларини акс эттириш учун махсус ахборот хизматлари, нашрлар ва журналлар яратилди. Масалан, ЮНЕСКО ҳузурида ҳозирда таълимни ривожлантириш бўйича Осие педагогик инновациялар маркази фаолият кўрсатмоқда, у дунёнинг турли мамлакатларидаги педагогик янгиликларни умумлаштиради ва улар ҳақида бутун педагогик жамоатчилиқни (Халқаро таълим бюроси билан биргаликда) саҳифаларида хабардор қилади. Мамлакатимизда педагогик инновациянинг ривожланиши, энг аввало, оммавий ижтимоий-педагогик ҳаракатнинг пайдо бўлиши ва шаклланиши билан боғлиқ. Ҳар қандай ижтимоий-маданий ҳодиса сингари, ўзбек педагогик ҳаракати ҳам унинг пайдо бўлиши учун ўзига

хос субъектив ва объектив шартларга, ўз тарихига ва ривожланишнинг асосий йўналишларига эга.

П.Г. Шchedровитский ўзининг «Замонавий маҳаллий таълимда инновацион ҳаракатнинг уфқлари» асарида инновацион педагогик ҳаракатнинг пайдо бўлишининг камида учта асосий манбасини тавсифлайди.

Ўтган асрда немис фалсафий умумий психологияси Европа контекстига асосланган бўлса ҳам индивидуал шахснинг мулкига айланиши мумкин бўлган интеллектуал функциялар ва қобилиятлар тўғрисидаги ғоялар тўпламини П.Г. Шchedровитский ўз асарларида ёритиб берган.

Немис классик фалсафаси соф ақл, соф фикр ва мутлақ руҳ муаммосини муҳокама қилди. Шу нуқтаи назардан қараганда, тафаккур ва онг ҳар бир аниқ шахсга фақат фойдаланиш учун берилади. Аммо Кантни ҳам, Фихтени ҳам қобилиятлар муаммоси ва онг муаммоси ташвишга солган. Қандай қилиб битта одам ўзига фикрлаш қобилиятини мослаши мумкин? Умуман олганда, инсон ўз табиатига кўра индивидуал бўлган ижтимоий-маданий, тарихий нарсаларни қандай ўзлаштириши мумкин. Кант, Фихте, Гегел шогирдлари, ўз навбатида, фикрлашнинг намоён бўлиш усулини асослайдиган ва индивидуал интеллектуал функциялар қандай мавжудлигини кўрсатадиган янги категорияларни ишлаб чиқишга ҳаракат қилдилар. Инглиз эмпиризми ва ҳар бир шахснинг кадр-қиммати ҳақидаги ғояларга асосланиб, Кант ва Гегел издошлари интеллектуал функцияларни индивидуаллаштиришни таъминлаши керак бўлган тушунчалар ва усулларни аста-секин ишлаб чиқа бошлайдилар.

Агар буларнинг барчаси дастлаб шаклланган фалсафий ва экспериментал-психологик иш контекстини тушунмаса, унда Л.С. Вйготский ва унинг бир гуруҳ шогирдлари ва издошлари анча кейин қўшилган бўлсада янги инновацион ҳаракатнинг ўзига хос хусусиятларини яратишган.

Ушбу билим тури Гёте томонидан ишлаб чиқилган («мулоҳаза юритиш қобилияти»), сўнгра Антропософия жамияти таълимотларида, Бесант ва Блаватский издошларининг эзотерик таълимотларида, тўғридан-тўғри «янги одам» ни шакллантирмоқчи бўлган.

Педагогик ва маърифий таълимотлар узов вақт давомида кенгроқ таълим-тарбиявий ва интеллектуал контекстдан олинган. Маҳаллий педагогик психологик ва экспериментал педагогика соҳаси асосан Европа экспериментал педагогика институтлари таъсирида ва моделлари остида ривожланган.

1922 йилдан педагогика ва психология аслида -инсонпарварлик билимлари ва тафаккур тарбиячилари фаолият юрита оладиган ягона соҳа бўлиб

қолди. Турли соҳа мутахассислари бўлган юқори даражадаги мутахассислар экспериментал педагогик-психологик ишланмалар соҳасига янги таълим технологияларини яратиш ва назарий асослашга киришдилар.

Таълим-тарбия тизими сифат жиҳатидан илғор ғоялари билан барча соҳаларда кескин ўзгаришлар қилишга имкон берадиган янги элементларнинг мазмунли киритилиши ва бу ҳаракатни янгилик сифатида тавсифлаш имкониятини берадиган жиҳатлари ҳозирги кунда шубҳасиз жуда тез ривожланмоқда. Таълим-тарбия соҳасида инновацияларни «қўллаш» жараёнлари жуда хилма-хилдир. Касбий педагогик фаолиятдаги янгиликлар:

- юксак маданиятли, амалий касбий кўникмага эга, тарбия, ўқитиш методлари ва баҳолаш мезонларини пухта эгаллаган замонавий педагог кадрларни шакллантириш жараёнлари самарадорлигини ошириш;
- педагогик таълим соҳасининг таълим йўналишлари ва мутахассисликлари бўйича ўқув режа ва дастурларини илғор хорижий тажриба асосида такомиллаштириш, инновацион ўқув-меъёрий ва таълим ресурсларини яратиш ҳамда амалиётга жорий этиш;
- соҳада таълим, илм-фан ва ишлаб чиқариш уйғунлигини таъминлаш орқали таълим сифатини яхшилаш, рақобатбардош кадрлар тайёрлаш, илмий ва инновацион фаолиятни самарали ташкил этиш;
- тарбия ва ўқитиш усуллари, ахборот-коммуникация технологиялари ҳамда хорижий тилларни пухта ўзлаштирган, таълим жараёнида замонавий педагогик технологияларни қўллаш кўникмаларига эга профессионал педагог кадрлар тайёрлаш ва бошқа қўплаб янгиликлар амалга оширилмоқда.

Масалан, фасилитатор (таълим соҳасида янги жараёнларнинг пайдо бўлишига ташаббускор) ва репетитор (таълим жараёнларини қўллаб-қувватловчи) каби янги педагогик касбларнинг пайдо бўлиши. Аниқ фанларни ўқитиш методикасидаги янгиликлар ҳақида ҳам гапириш мумкин. Аммо бу барча ҳолатларда инновациялар амалий жиҳатдан қараганда назарий жиҳатдан кўпроқ муҳокама қилиниши керак, чунки касбий педагогик фаолият ёки ўқитиш усулларида инновацияларни амалга ошириш замонавий жиҳозлар билан таъминланганлигига боғлиқ.

Репетиторнинг таълим муассасасида самарали ишлаши учун биринчи навбатда мазмунли ишлай оладиган таълим муассасасига эга бўлиш керак. Репетитор лавозимини талаб қилиш ва инновацион тарзда очиладиган услубий ишлар тегишли стратегик ўқув дастури контекстида (кетма-кетлигида) тузилиши керак. Акс ҳолда, эртами-кечми рад этилади ва ҳ.к.з.

Адабиётлар:

1. Bepalko V.P. Pedagogik texnologiyaning tarkibiy qismlari. - M., 1989 yil.
2. Burgin M.S. Pedagogikadagi innovatsiyalar va yangilik // Sovet pedagogikasi. - 1989. - 12-son.
3. Vygotkiy L.S. Pedagogik psixologiya. - M., 1996 yil.
4. Элмурзаева Н.Х. Самообразование личности в процессе профессиональной подготовки студента - Science and Education 1 (Special Issue 4) 2020
5. D.Khimmatiev. Preparation of Future Teachers for Professional Activity on the Basis of Competent Approach//European journal of life safety and stability (EJLSS) ISSN 2660-9630 www.ejlss.indexedresearch.org Volume 11, 2021 pp.1-4
6. N.X. Elmurzaeva. Organization of the Educational Process in Specialized Schools Pedagogical Problem. European Journal of Molecular & Clinical Medicine ISSN 2515-8260 Volume 07, Issue 07, 7020-7027, 2020
7. N.X. Elmurzaeva. Pedagogical Requirements for the Organization Process in Specialized State Educational Institutions. Psychology and Education Journal 58 (1), 1078-1084, 2021
8. N.X. Elmurzaeva Organizational and Pedagogical Conditions of Improving Educational Work with Mentally Retarded Children in Republik of Uzbekistan // Eastern European Scientific Journal . Ausgabe. 2019. №1. –Б. 498-502
9. Nasiba Kholboevna Elmurzaeva. PEDAGOGICAL EDUCATION CLUSTER AS A SCIENCE. European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences Vol. 10 No. 3, 2022 ISSN 2056-5852
10. Nasiba Kh. Elmurzaeva. Development Of The Pedagogical (Educational) Cluster. In The Regional Educational Space Journal of Pharmaceutical Negative Results | Volume 13 | Special Issue 7 | 2022
11. Nasiba Kh. Elmurzaeva. Formation Of A Cluster System. In The Sphere Of Education In Uzbekistan: Problems And Prospects. Journal of Pharmaceutical Negative Results | Volume 13 | Special Issue 7 | 2022.
12. Nasiba Kh. Elmurzaeva. Formation Of Pedagogical Clusters Of Scientific And Methodical Cooperation Educational Organizations Of Regions (In The Example Of The World Countries). Journal of Pharmaceutical Negative Results | Volume 13 | Special Issue 7 | 2022

РЕЗЮМЕ

Мазкур мақола орқали таълим-тарбия соҳасидаги инновацион жараёнларни жорий этиш билан боғлиқ бўлган бутун кетма - кетликни қайта яратиш, сўнгра таълим соҳасидаги ушбу инновацион жараёнларнинг ўзига хос хусусиятларини тақдим этишга бағишланган ҳамда умумий кетма – кетликни тиклаган ҳолда, бизнинг фикримизча, “инновация” атамасининг жорий этилишининг қисқача тарихидан бошлаш мақсадга мувофиқлиги ҳақида фикр мулоҳазалар ёритилган.

РЕЗЮМЕ

Данная статья посвящена воссозданию всей последовательности, связанной с внедрением инновационных процессов в сфере образования, а затем представлению специфических особенностей этих инновационных процессов в сфере образования, и восстановлению общей последовательности, на наш взгляд, внедрения термина «инновация» выделены мнения о целесообразности начать с краткой истории.

SUMMARY

This article is devoted to recreating the entire sequence associated with the introduction of innovative processes in the field of education, and then presenting the specific features of these innovative processes in the field of education, and restoring the overall sequence, in our opinion, the introduction of the term «innovation», opinions are highlighted on the advisability of starting with a brief history.